

تعرفه‌های اوراسیا صفر خواهد شد

امضای توافق‌نامه تجارت آزاد میان جمهوری اسلامی ایران و «اتحادیه اقتصادی اوراسیا» را می‌توان یکی از مهم‌ترین تحولات اخیر در عرصه تجارت خارجی کشور دانست.

به گزارش آرآن نیوز به نقل از رسانه 7، این توافق‌نامه از فردا یعنی بیست و پنجم اردیبهشت ماه ۱۴۰۴ اجرایی خواهد شد که بر اساس آن، ۸۷ درصد از کالاهای مبادلاتی میان ایران و پنج کشور عضو این اتحادیه مشمول تعرفه صفر خواهند شد. اتحادیه اقتصادی اوراسیا (EAEU) یک اتحادیه اقتصادی میان دولتی است که شامل کشورهای بلاروس، قزاقستان، روسیه، قرقیزستان و ارمنستان می‌شود و دبیرکلی آن را «میخائیل میاسنیکوویچ» برعهده دارد. معاهده تشکیل این اتحادیه در تاریخ ۲۹ مه ۲۰۱۴ میان بلاروس، قزاقستان و روسیه به امضا رسید و از اول ژانویه ۲۰۱۵ به اجرا درآمد. ایران در حال حاضر عضو ناظر این اتحادیه است که تا چند روز دیگر به عضو دائم تبدیل خواهد شد. این توافق‌نامه، که نخستین و کامل‌ترین موافقت‌نامه تجاری جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شود، حاصل ۱۰ سال مذاکره و تجربه موفق اجرای موافقت‌نامه تجارت ترجیحی با این اتحادیه است. متن توافق شامل ۱۱ فصل و یک ضمیمه کالایی است که تعرفه صفر برای حدود هزار قلم کالا را هدف قرار داده است.

سابقه توافق

سابقه این توافق به ۲۲ تیرماه ۱۳۹۷ برمی‌گردد زمانی که علی‌اکبر ولایتی به عنوان نماینده ایران در دیدار با ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، از توافق برای امضای تجارت آزاد میان ایران و کشورهای عضو اوراسیا خبر داد؛ توافقی که تسهیل مبادلات تجاری و تقویت همکاری‌های منطقه‌ای را به دنبال دارد، پس از چندین سال مذاکره در نهایت در ۲۹ دی ماه ۱۴۰۱ توافق‌نامه نهایی امضا و روند اجرایی آن آغاز شد. عزم کشورهای عضو اوراسیا و ایران بر آن است که زمینه تعاملات اقتصادی و تجاری را گسترش دهند و در عالی‌ترین سطوح، موانع موجود را برطرف سازند. آنگونه که اعلام شده بخش عمده‌ای از نیازهای وارداتی ایران در حوزه مواد غذایی نظیر گندم، جو، دانه‌های روغنی و خوراک دام از این کشورها تأمین می‌شود و این توافق‌نامه می‌تواند نقش مهمی در تضمین امنیت غذایی کشور ایفا کند.

واردات ۳۸۰ میلیارد دلاری اوراسیا

اتحادیه اوراسیا با جمعیتی بالغ بر ۱۸۳ میلیون نفر و تولید ناخالص داخلی حدود ۱۹۰۰ میلیارد دلار، یکی از قدرت‌های اقتصادی منطقه به شمار می‌آید. این اتحادیه در جایگاه نخست تولید نفت، دوم تولید گاز و چهارم تولید برق در جهان قرار دارد. کشورهای عضو این اتحادیه سالانه حدود ۳۸۰ میلیارد دلار واردات دارند. در سال ۱۴۰۳، تجارت ایران با کشورهای عضو این اتحادیه با رشد ۲۰ درصدی همراه بود. روسیه با جذب بیش از ۱.۱۲۱ میلیارد دلار از صادرات ایران، بزرگ‌ترین مقصد صادراتی ایران در منطقه اوراسیا بود. همچنین ارمنستان ۵۰۵ میلیون دلار، قزاقستان ۲۷۸ میلیون دلار، قرقیزستان ۱۱۱ میلیون دلار و بلاروس ۲۱ میلیون دلار از صادرات ایران را به خود اختصاص دادند. در همین مدت، ۲ میلیون و ۱۷۴ هزار تن کالا به ارزش ۱.۵۱۰ میلیارد دلار از این کشورها وارد ایران شد که نسبت به سال قبل از نظر وزنی ۳۹ درصد و از نظر ارزشی ۲۰ درصد کاهش نشان می‌دهد. در مقابل، صادرات ایران از نظر وزنی با رشد ۲۱ درصدی به بیش از ۵ میلیون تن رسید. براساس گزارش‌های سازمان توسعه تجارت، از مجموع پنج هزار و ۳۸۷ قلم کالای تجاری میان ایران و کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا، چهار هزار و ۶۸۸ قلم مشمول تعرفه صفر خواهند شد. تنها ۶۹۹ قلم کالا مشمول این توافق نمی‌شوند. برخی کالاها نیز سهمیه تعرفه‌ای دارند؛ یعنی تا سقف معینی با تعرفه صفر وارد می‌شوند و مازاد آن مشمول تعرفه خواهد شد. برای نمونه در بخش کشاورزی، ۶۱ درصد صادرات ایران مشمول حذف تعرفه می‌شود و در بخش کالاهای صنعتی، این نسبت به ۸۹ درصد می‌رسد. در نتیجه با اجرای این توافق‌نامه، میانگین نرخ حقوق گمرکی برای صادرات به اوراسیا از ۶.۶ درصد به تنها ۰.۸ درصد کاهش خواهد یافت. از روز پنجشنبه ورود به فضای جدیدی از تجارت در دستور کار قرار می‌گیرد. اما آیا این مسیر می‌تواند مطابق پیش‌بینی‌ها رو به رشد باشد، یا همچنان با چالش‌هایی روبه‌رو خواهیم بود؟

امضای توافق نامه تجارت آزاد

به گفته هادی تیزهوش تابان، رییس اتاق مشترک ایران و روسیه، از تاریخ ۲۵ اردیبهشت ماه ایران به صورت دائمی در ساختار اوراسیا حضور خواهد داشت و ۸۰ درصد کالاهای صادراتی ایران با تعرفه صفر وارد کشورهای این حوزه خواهد شد. وی با اشاره به واردات سالانه ۳۰۰ میلیارد دلاری روسیه، خاطرنشان کرد: سهم ایران از این بازار تنها حدود ۰.۴ درصد است که این امر ناشی از ضعف در زیرساخت های حمل و نقل کشور و مشکلات ناشی از تحریم هاست و توسعه حمل و نقل به خصوص حمل و نقل دریایی کشور از ضروریات راهبردی برای بهره برداری کامل از این توافق نامه به شمار می آید.

لزوم تقویت زیرساخت ها

عباس آرگون، عضو هیات ریسه اتاق بازرگانی تهران در این خصوص به «اعتماد» می گوید: در تجارت با اتحادیه اوراسیا اگر بخواهند محدودیت های تحریمی را در نظر بگیرند، طبیعتاً مسیر توسعه کندتر خواهد بود، اما با همه شرایط موجود، پیش بینی می شود که تجارت خارجی ایران به سمت توسعه و پیشرفت حرکت کند، مشروط بر اینکه سطح تعامل کشورها با ایران افزایش یابد و میزان در نظر گرفتن این محدودیت ها کاهش پیدا کند. هرچه این محدودیت ها کمتر لحاظ شود، به همان میزان روابط اقتصادی گسترش خواهد یافت. این عضو اتاق بازرگانی تهران ادامه می دهد: نکته مهم این است که صرف تعامل با کشورها کافی نیست و ما باید زیرساخت های صادراتی خود را تقویت کنیم و در حوزه تولید نیز تغییر رویکرد دهیم. تولید باید از منابع محور به سمت کالاهای ساخت محور حرکت کند؛ یعنی کالاهایی با ارزش افزوده بالا که متناسب با ذائقه، نیاز و سلیقه بازارهای هدف باشد.

مزیت رقابتی ایران

او ادامه می دهد: ما نمی توانیم صرفاً کالایی که در داخل تولید می کنیم را بدون در نظر گرفتن نیازهای بازار جهانی صادر کنیم. باید دقیقاً مطابق با خواسته و استانداردهای کشورهای مقصد عمل کنیم، مخصوصاً در بازارهای آسیایی. تولید برای صادرات، نیازمند دقت بالا در طراحی، کیفیت، بسته بندی و قیمت گذاری است. آرگون در پاسخ به این پرسش که آیا تولیدات داخلی پاسخگوی تقاضای صادراتی هست بر این باور است که در برخی حوزه ها، ایران دارای مزیت رقابتی است و توان صادراتی دارد، اما این توانمندی به شرطی اثربخش خواهد بود که کیفیت محصولات با نیاز بازار هدف هماهنگ باشد که نه تنها تنوع، بلکه ثبات در سیاست ها و پیش بینی پذیری در تصمیمات اقتصادی نیز برای موفقیت صادرات حیاتی است.

دو بال موفق صادرات

آرگون می افزاید: در صادرات، رابطه مستقیمی بین کیفیت کالا و قیمت وجود دارد. هرچه کیفیت بالاتر باشد و قیمت مناسب تر، نفوذ در بازار و رقابت پذیری افزایش می یابد. استفاده از تکنولوژی های روز نیز عاملی مهم برای افزایش کیفیت و کاهش قیمت تمام شده محصولات است. او با اشاره به بسته بندی کالاهای تولید داخل می گوید: این عامل مهم اما کمتر دیده شده. این در حالی است که بسته بندی مناسب نیز نقشی کلیدی در صادرات ایفا می کند و در سال های اخیر، ایران پیشرفت هایی در این حوزه داشته است، اما همچنان جای کار وجود دارد. این در حالی است که بسته بندی حرفه ای می تواند به ماندگاری کالا، جذابیت برای مشتری و برندینگ بهتر در بازارهای خارجی کمک کند. آرگون در مورد واردات به ایران نیز می گوید: تمرکز ما بیشتر بر صادرات است، اما نمی توان از نیاز کشور به واردات برخی کالاها چشم پوشی کرد و در خصوص واردات از کشورهای منطقه اوراسیا، به مطالعات دقیق تری نیاز است، اما به نظر می رسد در حوزه غلات و برخی مواد اولیه، ظرفیت هایی برای استفاده در داخل کشور وجود دارد.